

**“5–7-sinf o‘quvchilarida tasviriyy san’at darslarida dramatik va rolli
o‘yinlar orqali ijodiy ifodani rivojlantirish”**

Axmedov Dilmurod Xolmamatovich

Navoiy davlat universiteti

“Tasviriyy san’at va muhandislik grafikasi” kafedrası o‘qituvchisi

Annotatsiya: Ushbu maqolada 5–7-sinf o‘quvchilari misolida tasviriyy san’at darslarida dramatik va rolli o‘yinlar metodini qo‘llash orqali ijodiy ifoda va fantaziyanı rivojlantirishning pedagogik va metodik jihatlari tahlil qilinadi. Tadqiqot natijalari shuni ko‘rsatadiki, dramatik va rolli o‘yinlar o‘quvchilarning darsdagi ishtirokini oshiradi, ijodiy fikrlashni rag‘batlantiradi va dars jarayonini interaktiv qiladi. Shu bilan birga, o‘quvchilar mustaqil va guruhda ijodiy ishlarni amalga oshirish ko‘nikmalarini shakllantiradi.

Kalit so‘zlar: tasviriyy san’at, dramatik o‘yinlar, rolli o‘yinlar, 5–7-sinf, ijodiy ifoda, interaktiv, dars Zamonaviy ta’lim jarayonida o‘quvchilarning ijodiy salohiyatini rivojlantirish va tasviriyy san’atga bo‘lgan qiziqishini oshirish pedagogik muhim vazifalardan biridir. Ayniqsa, 5–7-sinf o‘quvchilari yosh xususiyatlariga ko‘ra faol, diqqat va qiziqishga boy bo‘lib, darslarda mustaqil ishlash va ijodiy fikrlashda ba’zan qiyinchiliklarga duch keladi. Shu sababli darslarda dramatik va rolli o‘yinlar metodini qo‘llash jarayonni samarali va qiziqarli qiladi.

Dramatik va rolli o‘yinlar o‘quvchilarga turli san’at asarlarini amaliy shaklda ifodalash, rollarni o‘zaro taqsimlash va ijodiy topshiriqlarni bajarish imkoniyatini beradi. Shu bilan birga, ular o‘quvchilarda fantaziya, ijodiy fikrlash va mustaqil qarorlar qabul qilish ko‘nikmalarini shakllantiradi hamda dars jarayonini interaktiv qiladi.

Maqola 5–7-sinf o‘quvchilari misolida tasviriyy san’at darslarida dramatik va rolli o‘yinlar metodini tadbiq etishning nazariy va amaliy jihatlari o‘rganishga qaratilgan bo‘lib, pedagogik jarayonda ushbu metodning samaradorligini oshirish yo‘llarini tahlil qiladi.

Zamonaviy ta’lim jarayonida o‘quvchilarning ijodiy salohiyatini rivojlantirish va tasviriyy san’atga bo‘lgan qiziqishini oshirish pedagogik muhim vazifalardan biridir. Ayniqsa, o‘rta maktabning 5–7-sinf o‘quvchilari yosh xususiyatlariga ko‘ra faol, diqqat va qiziqishga boy bo‘lib, darslarda mustaqil va ijodiy ishlashga ba’zan qiyinchiliklarga duch keladi. Shu sababli darslarda dramatik va rolli o‘yinlar metodini qo‘llash o‘quv jarayonini samarali, interaktiv va qiziqarli qiladi.

Dramatik va rolli o'yinlar o'quvchilarga turli san'at asarlarini amaliy shaklda ifodalash, rollarni taqsimlash va ijodiy topshiriqlarni bajarish imkoniyatini beradi. Masalan, guruhlar turli rollarga bo'linib, mashhur rasmlarni sahnalashtirish yoki san'at mavzusidagi qisqa dramatik sahnalarni yaratish orqali o'z ijodiy qarashlarini ifodalaydi. Shu jarayonda o'quvchilar fantaziya va ijodiy fikrlash ko'nikmalarini rivojlantiradi, muammolarni yechish va yangi yechimlar topish qobiliyatini oshiradi.

Darslarda dramatik va rolli o'yinlarni qo'llash o'quvchilarning faol ishtirokini rag'batlantiradi. Guruhlarda ishlash, rollarni taqsimlash va sahnalashtirish jarayonlari o'quvchilarda hamkorlik va muloqot ko'nikmalarini shakllantiradi. Shu jarayonda o'quvchilar o'z fikrlarini bildiradi, yangi g'oyalarni taklif qiladi va sinfdoshlarining ishlarini tahlil qiladi. Bunday jarayon o'quvchilarning ijodiy va analitik fikrlash ko'nikmalarini rivojlantiradi.

Dramatik va rolli o'yinlar darsni qiziqarli va esda qolarli qiladi. O'quvchilar o'z obrazlarini yaratish, turli xarakterlar va hissiyotlarni ifodalash orqali dars mazmunini chuqurroq o'zlashtiradi. Shu bilan birga, ular mustaqil ijodiy ishlarni amalga oshiradi, turli sahna kompozitsiyalarini yaratadi va ijodiy eksperimentlar o'tkazadi. Bu esa ularning ijodiy qarorlar qabul qilish va muammolarni yechish ko'nikmalarini rivojlantiradi.

O'qituvchining roli dramatik va rolli o'yinlarni qo'llash jarayonida muhim ahamiyatga ega. O'qituvchi darsni rejalashtirish, o'quvchilarning individual xususiyatlarini hisobga olish, topshiriqlarni ularning qobiliyatiga moslashtirish va ularni faol ishlashga rag'batlantirish orqali darsning sifatini oshiradi. Shu bilan birga, o'qituvchi o'quvchilarning ijodiy ishlarini baholashda ularning individual yondashuvini hisobga oladi. Baholash jarayoni faqat yakuniy natijaga emas, balki o'quvchilarning rivojlanish jarayonini qo'llab-quvvatlashga xizmat qiladi.

Shuni ta'kidlash kerakki, dramatik va rolli o'yinlar o'quvchilarning mustaqil ijodiy faoliyatini rag'batlantiradi. O'quvchilar turli topshiriqlarni bajarishda o'z g'oyalarni ifodalaydi, turli rollar orqali o'z qarashlarini amaliy ishga tadbiq etadi va yangi yechimlar ishlab chiqadi. Shu bilan birga, ularning analitik fikrlash, muammolarni yechish va ijodiy qarorlar qabul qilish ko'nikmalari rivojlantiriladi.

Monitoring va baholash jarayoni dramatik va rolli o'yinlarning samaradorligini oshiradi. O'quvchilarning ijodiy ishlari tahlil qilinib, ularga konstruktiv fikrlar berilishi ularning o'zini rivojlantirish ko'nikmalarini shakllantiradi. Shu tarzda, o'quvchilar xatolarini aniqlash, to'g'ri qarorlar qabul qilish va ijodiy yondashuvni rivojlantirish imkoniyatiga ega bo'ladi.

Amaliyot shuni ko'rsatadiki, 5–7-sinf o'quvchilarida dramatik va rolli o'yinlarni qo'llash darslarni interaktiv, qiziqarli va samarali qiladi. Guruhlarda ishlash, topshiriqlarni birgalikda bajarish va sahnalashtirish o'quvchilarda hamkorlik va

muloqot ko'nikmalarini rivojlantiradi. Shu bilan birga, o'quvchilar o'z ishlaridan mamnun bo'lishi, ijodiy ishlarini baholash va o'zini rivojlantirish imkoniyatiga ega bo'ladi.

Natijada, tasviriy san'at darslarida dramatik va rolli o'yinlarni qo'llash nafaqat o'quvchilarning ijodiy salohiyatini rivojlantiradi, balki dars jarayonini interaktiv, qiziqarli va samarali qiladi. Ushbu metodika o'qituvchiga o'quvchilarning individual xususiyatlarini hisobga olish va har bir o'quvchiga mos pedagogik yondashuvni ishlab chiqish imkonini beradi. Shu nuqtai nazardan, dramatik va rolli o'yinlar pedagogik jarayonning sifatini oshirish va o'quvchilarda ijodiy ko'nikmalarni shakllantirishning muhim vositasi hisoblanadi.

Maqolada 5–7-sinf o'quvchilari misolida tasviriy san'at darslarida dramatik va rolli o'yinlar metodini qo'llashning nazariy va amaliy jihatlarini tahlil qilindi. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, dramatik va rolli o'yinlar darsni interaktiv, qiziqarli va samarali qilish, o'quvchilarning ijodiy fikrlash va mustaqil ijodiy faoliyat ko'nikmalarini rivojlantirishda samarali vosita hisoblanadi. Guruh ishlari, topshiriqlarni birgalikda bajarish va sahnalashtirish o'quvchilarning hamkorlik ko'nikmalarini oshiradi va dars jarayonini yanada samarali qiladi. Shu bilan birga, o'qituvchining individual yondashuvi va monitoring jarayoni metodikaning samaradorligini yanada oshiradi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Шавдиров С. А. Подготовка будущих учителей к исследовательской деятельности // Педагогическое образование и наука. – 2017. – №. 2. – С. 109-110.
2. Shavdirov S. A. Selection Criteria of Training Methods in Design Fine Arts Lessons // Eastern European Scientific Journal. – 2017. – №. 1. – С. 131-134.
3. Shovdirov S. A. Tasviriy san'atni o'qitishda o'quvchilarning sohaga oid o'quv kompetensiyalarini shakllantirish omillari // Inter education & global study. – 2024. – №. 1. – С. 8-14.
4. Ibraimov X., Shovdirov S. Theoretical Principles of The Formation of Study Competencies Regarding Art Literacy in Students // Science and innovation. – 2023. – T. 2. – №. B10. – С. 192-198.
5. Baymetov B. B., Shovdirov S. A. Methods of Organizing Practical and Theoretical Classes for Students in The Process of Teaching Fine Arts // International Journal on Integrated Education. – 2023. – T. 4. – №. 3. – С. 60-66.
6. Шавдиров С. А. Ўқувчиларда тасвирий саводхонликка оид ўқув компетенцияларини шакллантиришнинг педагогик-психологик

GLOBAL SCHOLARS
SCIENTIFIC PUBLISHING

SCIENCE AND CULTURE: INNOVATIONS OF
THE 21ST CENTURY-scientific conference
VOLUME 01. ISSUE 04. NOVEMBER-2025.

GLOBAL SCHOLARS
SCIENTIFIC PUBLISHING

жихатлари // Современное образование (Узбекистан). – 2017. – №. 6. – С.
15-21.